

ARHIVSKA PEDAGOGIJA KAO POTICAJ ZAJEDNIČKOG RADA ARHIVA I ŠKOLA

Darija Hofgräff, dipl. povjesničarka i arhivistica
Hrvatski državni arhiv, Zagreb
Zagreb, Hrvatska

Sažetak:

Arhivi kao javne, baštinske, kulturne i informacijske institucije imaju znatan, ali još uvijek nedovoljno prepoznat i iskorišten, obrazovni potencijal. Zbog toga je potrebno kontinuirano informirati sve sudionike u odgojno-obrazovnom procesu o važnosti arhiva i arhivskog gradiva što može pridonijeti učiteljima u pripremi kvalitetne nastave te pomoći učenicima da vizualnim praćenjem nastavnih sadržaja razviju vještinu povijesnog razmišljanja, što je zasigurno puno zanimljivije i kreativnije od samog učenja iz knjiga. Uspostavljanjem i održavanjem suradnje s odgojno-obrazovnim institucijama pridonijelo bi se pripremi materijala za radionice, zatim digitalizaciji i prilagodbi arhivskog gradiva potrebama nastave te poduprlo njihovo objavljivanje na mrežnim stranicama arhiva. Osim toga, izradom elektroničkih materijala na temelju arhivskog gradiva te uputa na koji način proučavati i interpretirati arhivsko gradivo, dodatno bi se unaprijedila informacijska pismenost kod učenika. Ujedno bi to bio vrijedan poticaj arhivskoj struci da sustavno pristupiti razvoju pedagoškog segmenta arhivske djelatnosti.

Ključne riječi: obrazovni potencijal arhiva, arhivska pedagogija, kurikulum nastave povijesti, izvanučionička nastava, interdisciplinarna suradnja, informacijska pismenost, digitalizacija gradiva.

Uvod

Donošenjem *Strategije zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011 - 2015*. (dalje u tekstu: Strategija) potaknuta je inicijativa o važnosti uključivanja predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u procese stjecanja znanja o kulturnoj, a time i arhivskoj baštini u RH, što je u arhivskoj struci pokrenulo rasprave o tome kako i na koji način uključiti arhive u školske programe.

U radu se polazi od razmišljanja što su to arhivi te kakve su njihove zadaće u odgojno-obrazovnim procesima te navode primjeri koji ukazuju na važnost međusobnog povezivanja arhiva i škola što svakako može pridonijeti osvještavanju važnosti arhiva i arhivskog gradiva u pripremi izvanučioničke nastave. Osim toga, razmatra se ideja o uvođenju arhivskog pedagoga kao stručno osposobljene osobe koja bi trebala poznavati arhivsku teoriju i praksu te pedagoško-didaktička načela čime bi se omogućilo primjereno prezentiranje arhivske djelatnosti djeci, učenicima, studentima i odraslima u organizaciji i provedbi različitih obrazovnih aktivnosti u arhivima.

JAVNA DJELATNOST ARHIVA – UČIMO POVIJEST ZAJEDNO

Danas se arhivske ustanove sve više otvaraju javnosti. Promjenom paradigme one prestaju biti samo čuvari kulturne baštine, već postaju aktivni sudionici u zajednici u kojoj djeluju. Prema mišljenju Hofgräff (2013) javnost treba osvijestiti da arhivske ustanove nisu samo

čuvari kulturne baštine te da one u svom pojmovnom određenju ne označavaju samo javnu službu koja skrbi, proučava i vrednuje arhivsko gradivo, već da su one prepoznatljivo mjesto za edukaciju i zabavu (2013: 277).

Prema Jelašu (2013) to još uvijek nije dovoljno prepoznato i iskorišteno od strane nadležnih ministarstava (Ministarstvo kulture i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta), autora nastavnih programa, urednika i autora udžbenika, pa dijelom i učitelja. (2013: 242) Iz tih razloga se treba permanentno zalagati i ne odustajati od promotivnih aktivnosti arhiva kao i suradnje s nastavnim kadrovima. Na taj način bi se izvedba nastave u arhivima podigla na višu profesionalnu razinu koja bi učenicima omogućila formulirati povijesna pitanja kroz susret s arhivskim dokumentima (dnevnicima, fotografijama i drugim izvorima iz prošlosti) što bi kod učenika dodatno razvilo kritički stav prema pouzdanosti tih izvora. Prema Marinović (2014) takav oblik vizualne nastave olakšao bi stjecanje sposobnost vještine povijesnog istraživanja i analize vrijednosnih povijesnih tema kao i zauzimanje stavova što je sukladno kurikulumu nastave povijesti (2014: 27).

Njemačka autorica Link (1989) ističe da bi se arhivska pedagogija morala razumijevati kao poticanje i podržavanje zajedničkog rada arhiva i škola za što je nužno u cijeli proces uključiti različite profile stručnjaka poput povjesničara, arhivista, pedagoga i stručnjaka s područja informacijskih znanost. Sličnu tezu je već prije 45 godina zastupao i Booms (1970), imajući već tada jasnu viziju o otvorenosti arhiva prema javnosti temeljenu na procesu arhivsko-pedagoških usluga arhiva, koje bi počivale na organiziranom učenju povijesti u arhivu i to u formi prezentacije fotografija, prikazivanju filmova, predstavljanju pisane dokumentacije i sl. Upravo bi takav aspekt nastave kod učenika razvio konkretnije povijesno razumijevanje te potaknuo razvoj misaonih procesa u jednom duljem razdoblju školovanja.

PREDNOSTI UČENJA U ARHIVU

Učenici bi dolaskom u arhiv dobili već unaprijed zadatak od svojih nastavnika pribaviti povijesne podatke iz različitih izvora te ih preispitati i otkriti njihov društveni, politički i ekonomski kontekst u kojemu su ti izvori i nastali. Od njih bi se očekivalo da identificiraju i usporede raspoložive izvore sa znanjima koja su stekli tijekom nastave u školi te tako deduktivno ispune praznine i konstruiraju uvjerljivu povijesnu interpretaciju. O tome pišu Lange i Lux (2004) koji naglašavaju da je za uspješno učenje u arhivu potrebno u obzir uzeti didaktiku nastave povijesti koja bi za konačan cilj imala osvijestiti učenike o prošlosti te im ukazati na način kako ta znanja iskoristiti u svakodnevnom životu. Osim toga, to bi učenicima omogućilo da *povijest osjete i otkriju* te tako nauče konfrontirati svoja stavove u otvorenoj diskusiji.

U tom smjeru ide i Hoffman (2003) koja naglašava da na tom putu ne smije biti prijetnja niti razdvajanja pojmova arhivske pedagogije od didaktike nastave povijesti ili arhivistike jer one predstavljaju poveznicu uspješnog učenja u arhivu koje može pomoći učenicima da samostalno steknu mišljenja koja će koristiti kao oslonac u svojim argumentacijama i raspravi s ostalim sudionicima, što je puno zanimljivije i kreativnije od pukog svladavanja činjenica zabilježenih u knjigama iz povijesti.

Prema Garić (2014) sve navedeno nemoguće je ostvariti bez uspostavljanja i održavanja suradnje sa školama i fakultetima što bi se ogledalo u pripremi materijala za radionice, zatim digitalizaciji i prilagodbi arhivskog gradiva potrebama nastave te njihovo objavljivanje na mrežnim stranicama arhiva. Osim toga, to bi omogućilo i kvalitetniju izradu elektroničkih materijala s jasnim uputama o tome na koji način proučavati i interpretirati arhivsko gradivo i sl., što bi svakako dodatno potaknulo razvoj informacijske pismenosti kod učenika (2014: 20).

GDJE JE ZAPELO?

Pored svih navedenih argumenata koji upućuju na važnost integracije arhiva u školske programe, zasad je taj pristup dosta individualiziran i ovisi isključivo o entuzijazmu arhivskih djelatnika. Oni najčešće preko svojih osobnih poznanstava i inicijative surađuju s kolegama učiteljima (nastavnicima i profesorima povijesti, geografije, hrvatskog jezika, likovnog odgoja i dr.) zaposlenima u školama i drugim obrazovnim institucijama.

Prema Jelašu (2013) teško je predvidjeti što će se nadalje dešavati. Može se pretpostaviti da će sve ovisiti i o tome kako će se obrazovanje razvijati u sljedećem razdoblju, ali i agilnosti arhivske struke. Sukladno tome na prošlogodišnjem Savjetovanju arhivskih djelatnika u Vinkovcima, a prema zaključcima IV. Kongresa arhivskih djelatnika (Zaključci IV: Kongresa hrvatski arhivista *Arhivi i politika*, 2013: 296) te uz potporu Hrvatskog arhivističkog društva, osnovana i konstituirana Sekcija za arhivsku pedagogiju na kojoj je odlučeno da arhivi trebaju na mrežnim stranicama svojih ustanova redovito nuditi obrazovne aktivnosti i promotivni materijal, zatim pronaći okosnicu za zajednička događanja te intenzivirati suradnju arhiva i škola, fakulteta kao i nadležnih ministarstava. Ovim se zaključcima znatno utro put interdisciplinarnoj suradnji koja svakako može dodatno produbiti interese učenika ne samo za povijesne sadržaje već općenito i druga znanstvena područja (Đurić, 2015).

IMA LI EDUKATIVNE KOMPONENTE U HRVATSKIM ARHIVIMA – RASPRAVA

Zasad je ponuda i organizacija edukativnih djelatnosti u hrvatskim arhivima vrlo neujednačena (Jelaš, 2013: 242). Ona počiva na radu entuzijasta koji se trude osmisliti, realizirati i organizirati edukativni program koji proizlazi iz važnih segmenta arhivske djelatnosti. Sve navedeno ostvaruje se bez potpore stručnjaka, tj. arhivskog pedagoga ili neke osmišljene strategije koja bi predviđala izvedbu nastave u arhivima. Može se pretpostaviti da se upravo iz tih razloga često pojavljuju komentari kako se edukativne komponente u arhivima svode samo na vođenje po arhivu te da su one sporadične i prepuštene inicijativi pojedinih sudionika koji nisu međusobno koordinirani.

Bez obzira na sve nedostatke, može se ustvrditi da u arhivima ima edukativnog rada unatoč tome što još uvijek nadležno Ministarstvo kulture nije u arhivskim ustanovama sistematizacijom radnih mjesta uvelo novog stručnjaka u području arhivske djelatnosti – arhivskog pedagoga ili što je interdisciplinarna suradnja sa školama i učiteljima još daleko od zadovoljavajuće. Iz tih bi razloga nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta svakako trebalo inicirati i preuzeti odgovornost u sustavnom implementiranju arhiva u školske programe radi ostvarenja bolje prepoznatljivosti uloge i značenja arhiva u zajednici.

Potvrda o tome da u Hrvatskoj postoji odgojno-obrazovna aktivnost arhiva ukazuje i istraživanje Garić (2014) koja je za potrebe izrade svoje diplomske radnje pod naslovom *Doprinos arhiva odgoju i obrazovanju* provela anketu koja može poslužiti u budućnosti svim sudionicima u kreiranju izvanučioničke nastave u arhivima.

Za uzorak njezinog istraživanja poslužili su odgovori četiriju skupina ispitanika: ravnatelji državnih arhiva, zaposlenici državnih arhiva, učitelji i nastavnici osnovnih i srednjih škola te učenici viših razreda (šesti, sedmi i osmi razred) triju zagrebačkih osnovnih škola. Polazište njene rasprave započelo je analizom sadržaja mrežnih stranica državnih arhiva u Hrvatskoj kako bi se provjerila ponuda odgojno-obrazovnih aktivnosti arhiva, tj. njihova vidljivost i dostupnost učiteljima i učenicima.

Rezultati su pokazali da od sveukupno 19 arhiva jedino Državni arhiv u Pazinu i Hrvatski državni arhiv (dalje: HDA) u Zagrebu na svojim mrežnim stranicama nude informacije o obrazovnim aktivnostima (predavanja za škole, fakultete i grupe građana), dok drugi arhivi nemaju

sličnih sadržaja. Međutim, detektirane su druge aktivnosti arhiva koje nisu nužno povezane s odgojno-obrazovnim procesima u školama, poput održavanja izložbi i javnih predavanja, pri čemu Garić (2014) ističe da su državni arhivi sigurno puno aktivniji negoli je to vidljivo na njihovim mrežnim stranicama. Ona savjetuje da se na tome svakako treba još dodatno poraditi u budućnosti i krenuti u stvaranje digitalnih odgojno-obrazovnih sadržaja namijenjenih učenicima (2014: 27, 28).

Što se tiče ravnatelja državnih arhiva anketa je pokazala da su oni većinom zainteresirani za uvođenje arhivskog pedagoga u arhivsku djelatnost, ali smatraju da su mogućnosti ograničene zbog nedostatka stručnoga kadra. S druge strane, djelatnici arhivskih ustanova smatraju da imaju potrebne kompetencije za rad s učenicima. Njih 62% odgovorilo je da bi dio svog radnog vremena rado posvetili organizaciji i provođenju obrazovnih aktivnosti s učenicima.

Nadalje, nastavak ankete pokazao je da 50% učenika misli da arhivi služe samo za čuvanje, uglavnom dokumenta, dok je njih 20% odgovorilo da ne zna čemu služe arhivi. Pozitivno je da se anketom došlo do zaključka da se oko 73% učitelja i nastavnika složilo s činjenicom da bi dolazak u arhiv učenicima omogućio bolje razumijevanje i učenje gradiva ako bi imali priliku proučavati izvorno analogno gradivo, dok njih 79% smatra da bi učenicima olakšali nastavne procese ako bi oni imali priliku proučavati digitalizirano izvorno gradivo. Što se tiče ankete provedene među učenicima poražavajuće je da 65% ispitanih učenika ne zna u kojem se gradu nalazi HDA, te da njih 79% ne razlikuje HDA i Državni arhiv u Zagrebu. Čak 43% učenika ne zna razlikovati arhiv od muzeja, dok je njih 84% izjavilo da bi voljelo posjetiti neki državni arhiv.

Prema istraživanju Garić (2014) iskristalizirano je nekoliko polazišnih točaka koje mogu svakako koristiti u oblikovanju odgojno-obrazovnih aktivnosti u državnim arhivima :

1. Ponuda aktivnosti arhiva mora biti vidljivija i dostupnija svim učiteljima i učenicima, stoga arhivi moraju na svojim mrežnim stranicama redovito objavljivati odgojno-obrazovne sadržaje
2. Treba raditi na umreženosti s odgojno-obrazovnim institucijama i nadležnim Ministarstvima te pritom inicirati i zajednički osmisliti put koji bi integrirao arhive u školske programe;
3. Odgojno-obrazovne aktivnosti ne smiju biti prepuštene subjektivizmu čelnih osoba već ih treba poticati i uvrstiti u kurikulume nastave za što je nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Prema Jelašu (2013) ono bi u tu svrhu trebalo izraditi određene smjernice čime bi arhivska struka konačno dobila i potvrdu s jasnom vizijom razvoja ove do sada zapostavljene, a vrlo bitne sastavnice arhivske djelatnosti (2013: 250).

PRIMJERI PEDAGOŠKOG RADA U HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

HDA sa svojim raznovrsnim informacijskim resursima i javnim programima - izložbama, radionicama, stručnim vodstvima, projekcijama filmova i javnim predavanjima, nudi različite odgojno-obrazovne sadržaje (mrežne stranice HDA www.arhiv.hr). Tako su u ponudi radionice koje tematski obuhvaćaju cjeline vezane uz područja povijesti i pomoćnih povijesnih znanosti (paleografija, heraldika i genealogije), povijesti medicine, zemljopisa i kartografije, povijesti fotografije te u konačnici arhivistike. Sve navedene radionice mogu se sukladno potrebama i interesima korisnika prilagoditi te organizirati i izvan arhiva (recimo u vrtićima, školama ili na fakultetima). Iako su informacije o radionicama HDA dostupne i na mrežnoj stranici arhiva, može se pretpostaviti da prikaz sadržaja radionica u ovome radu može koristiti čitateljima u planiranju nekih budućih posjeta HDA.

Povijesna radionica polaznike upoznaje s izvorima od nacionalnog značenja koji se čuvaju u HDA, a tiču se povlastica Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije te važnošću povi-

jesnih institucija (Sabor, ban) i dr. Također se predstavljaju i izvori nastali u lokalnim sredinama radi proučavanje zavičajne povijesti.

Radionica o povijesti medicine nudi raznolike teme vezane uz socijalno-ekonomske i antropološke aspekte razvoja zdravstva u drugoj polovici 19. stoljeća, uključujući i tematske cjeline koje se odnose na medicinsko-znanstvena otkrića koja su promijenila svijet uvođenjem prvih antibiotika i cijepljenja. Za predškolsku djecu ova je radionica osmišljena kao igrokaz na temu *Bez zdravlja nema bogatstva*. Važno je naglasiti da se povijesno-medicinska radionica ne mora usko vezati uz nastavu povijesti već da ona može biti korisna i u nastavi biologije.

Kartografska radionica namijenjena je djeci predškolske i školske dobi i prati odgojno-obrazovni ciklus kurikulumu nastave prirode i društva. Cilj je radionice pobuditi interes za kartografsko gradivo kako bi djeca stekla nova znanja te razvila vještine lakšeg snalaženja u prostoru i na karti te prepoznala simbole na kartama nastalim u različitim razdobljima i sl.

Radionica o povijesti fotografije osmišljena je ne samo kao upoznavanje s poviješću fotografije već se u interaktivnom radu s polaznicima obrađuju povijesne fotografske tehnike počevši od dagerotipije, kao prvog komercijalnog iskoristivog fotografskog procesa, pa sve do nastanka suvremenih fotografija u boji.

Arhivistička radionica omogućuje stjecanje znanja vezanih uz način obrade, zaštite, čuvanja i korištenja arhivskih dokumenata te upoznaje polaznike s arhivskom djelatnošću, standardima, organizacijom i radom suvremenih arhiva. Tako koncipirana ona može biti zanimljiva učenicima srednjih škola i studentima određenih društvenih ili humanističkih smjerova. Isto je dobi prilagođena i **radionica o arhivskim bazama** podataka koje kroz nacionalni arhivski informacijski sustav omogućuju dostupnost brojnim povijesnim dokumentima u digitalnom obliku. Više o radionicama može se doznati na mrežnoj stranici HDA (www.arhiv.hr, odabir: javne usluge, obilasci i radionice) ili upitom na adresu elektroničke pošte edukacija@arhiv.hr te na telefon (01) 4801-981.

OSTALE AKTIVNOSTI U HDA

Osim radionica i stručnog vodstva (hrvatski, njemački i engleski) po zgradi arhiva, arhivski djelatnici pripremaju i izložbe na kojima se trude prikazati arhivske dokumente koji imaju vrijednosti didaktičnih pomagala u nastavi poput plakata, karata, nacрта, crteža, tiskovina, pokretnih slika (filmova i videozapisa) kao i drugih pomagala (Ivanović, 2010).

Većina izložbi je pokretnog karaktera, tako da problem ne predstavlja izložbe postaviti i u prostorima izvan arhiva kao, npr. u školama, na fakultetima ili pak nekim drugim institucijama. Također bi bilo vrlo korisno na mrežnim stranicama arhiva uvesti i praksu objavljivanja arhivskih izložbi kako bi se arhivski dokumenti prezentirali ne samo u analognom već i u digitalnom obliku i kao takvi bili dostupni korisnicima koji nisu iz bilo kojeg razloga uspjeli posjetiti određenu izložbu.

Prema Jelašu (2013) poseban iskorak u arhivima značilo bi uvođenje publikacija, posebno namijenjenih učenicima te interaktivne mrežne učilice, pa čak i mrežna vodstva što bi predstavljalo izvrsnu nadopunu izvanučioničkoj nastavi ili je, pak, nadomjestilo u slučaju kada su organizirane posjete arhivu previše udaljene ili skupe za učenike i njihove roditelje (2013: 248).

Osim izložbi u HDA se organiziraju i javna predavanja iz povijesti i arhivistike kao i filmske projekcije u okviru Kulturnog četvrtka. Poseban pomak predstavlja korištenje obrazovnog potencijala videozapisa što je prema Vuk (2014) izniman pomak s obzirom da su povijesni i dokumentarni filmovi dosad bili premalo korišteni u obrazovnim aktivnostima arhiva. Sve navedene aktivnosti u sklopu Kulturnog četvrtka zasad su namijenjene pretežno srednjoškolcima i studentima kao i drugim korisnicima arhiva. Nedostatak Kulturnog četvrtka leži u nedovoljnoj

ponudi za predškolskou i osnovnoškolskou dob što svakako treba korigirati u budućnosti te osmisliti programe primjerene najmlađim posjetiteljima arhiva.

Također treba posebno naglasiti i aktivnosti u povodu Dana arhiva, tj. Dana otvorenih vrata. Tada se osim stručnog obilaska zgrade posjetiteljima omogućuje i razgled spremišta, fotolaboratorija te laboratorija za konzervaciju i restauraciju gradiva, što svakako ne treba propustiti. Za mnoge učitelje i njihove učenike to je posebna prigoda kada se mogu neometano upoznati sa šarolikom arhivskom djelatnošću koju mogu upotpuniti i sudjelovanjem u radu radionica i predavanja koja su povodom Dana otvorenih vrata posebno osmišljena i što je, najvažnije, besplatna.

ZAKLJUČAK

Arhivi imaju značajan obrazovni potencijal koji, nažalost, još uvijek nije dovoljno prepoznat i iskorišten, unatoč tome što aktualna *Strategija* potiče inicijativu o važnosti uključivanja predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u procese stjecanja znanja o kulturnoj, a time i arhivskoj baštini RH. Problemi leže u nedostatku zanimanja arhivskog pedagoga koji bi u stručnom smislu osmislio i realizirao odgojno-obrazovne aktivnosti u arhivima što je zasad isključivo temeljeno na entuzijazmu arhivskih djelatnika koji nesebično sudjeluju u aktivnostima koje su vrlo često minorizirane od strane odgovornih osoba. Zbog tih razloga bilo bi neophodno da Ministarstvo kulture uvede u sistematizaciju radnih mjesta arhivskog pedagoga, a Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa donese jasnu strategiju o uvođenju arhiva u školske programe. Inicijativu za navedeno već je pokrenulo i Hrvatsko arhivističko društvo na prošlogodišnjem Savjetovanju arhivskih djelatnika kada je, u skladu sa zaključcima IV. Kongresa arhivskih djelatnika, formiralo Sekciju za arhivsku pedagogiju. Pritom je donijelo jasne zaključke koji ne samo da promiču arhivsku djelatnost nego ju čine puno vidljivijom i otvorenijom prema zajednici. Treba još biti svjestan činjenice da arhivska pedagogija nije samo trend već potreba koja može razinu nastave povijesti, ali i drugih nastavnih predmeta, dići na višu razinu te učiniti nastavu kreativnijom i zanimljivijom. Poticanjem zajedničkog rada arhiva i škola možemo osvijestiti važnost ove, dosad zanemarene arhivske djelatnosti te otvoriti nove neistražene mogućnosti korištenja arhivskog gradiva u svrhu kvalitetnije nastave koja će kod učenika poticati i angažirati procese učenja ne samo na kognitivnoj nego i afektivnoj razini.

LITERATURA

- Booms, H. (1970). Öffentlichkeitsarbeit der Archive. Voraussetzungen und Möglichkeiten. Vortrag des 45. Deutschen Archivtages. *Der Archivar* 23 (1), 15 - 32.
- Đurić, A. (2012). Praktični radovi na nastavi povijesti kao vid formiranja interesa za povijesne sadržaje. Preuzeto 24. lipnja 2015. s, <http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fhrcaak.srce.hr%2Ffile%2F122726&ei=nT6JVaytHOviywPv87RA&usg=AFQjCNG5g8cU2wUkqOfUsiTqSkABgKLIJQ&bvm=bv.96339352,d.bGQ>
- Garić, A. (2014). *Doprinos arhiva odgoju i obrazovanju*. Preuzeto 24. lipnja 2015., s http://darhiv.ffzg.unizg.hr/4868/1/Ana%20Gari%C4%87_Diplomski%20rad.pdf
- Hoffmann, K. (2003). Public relations and historical education in German archives [izlaganje na seminaru „Archival public relations and education“ des International Council on Archi-

- ves“, Varšava i Krakov, 7.-10.9.2003.]. Preuzeto 2013., s <http://www.archivpaedagogen.de/allgemei/Polen.pdf> ali u lipnju 2015. stranica nije privremeno dostupna.
- Hofgräff, D. (2013). Promišljanja: Kulturni četvrtak u Hrvatskom državnom arhivu i Arhivski kalendar: Zrcalo naših kulturno-prosvjetnih događanja kao izazov ili? U S. Babić (ur.), *Arhivi i politika: zbornik radova sa stručnoga skupa: 4. kongres hrvatskih arhivista, 22.-25. listopada 2013., Opatija, Hrvatska* (str. 277-282). Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo.
- Ivanović, J. (2010). *Priručnik iz arhivistike, 1*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.
- Jelaš, D. (2013). Mogućnosti unapređenja suradnje arhiva i nastavnika povijesti u organizaciji izvanučioničke nastave. U S. Babić (ur.), *Arhivi i politika: zbornik radova sa stručnoga skupa: 4. kongres hrvatskih arhivista, 22.-25. listopada 2013., Opatija, Hrvatska* (str. 241-258). Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo.
- Lange, T. & Lux, T. (2004). Historisches Lernen im Archiv (Poglavlje 2: Archivpädagogik und Historische Bildungsarbeit - Entwicklung und didaktische Diskussion, str. 26 – 64 i Poglavlje 4: Kapitel: Lernend forschen – Forschend lernen. Archivpädagogische Praxis). Schwalbach: Wochenschau Verlag, str. 147 – 193).
- Link, R. (1989). Archivpädagogik im Rahmen Historischer Bildungsarbeit im Stadtarchiv Münster. In: Archivpädagogik Berichte aus der Praxis. *Der Archivar* 42 (4), 513 – 517.
- Marinović, M. (2014). Nastava povijesti usmjerena prema ishodima učenja. Preuzeto 24. lipnja 2015., s http://www.azoo.hr/images/izdanja/nastava_povijesti/Nastava_povijesti.pdf
- Vuk, Lj. (2014) Arhivska pedagogija kao dio procesa modernizacije arhivskih ustanova. *Arhivska praksa*, 17, 337-352.

Archives Pedagogy as Encouragement for Cooperation between Archives and Schools

Abstract: Archives, as public, hereditary, cultural and information institutions, have an important, but still poorly recognized and deployed educational potential. Because of that, it is necessary to continuously inform all participants of the pedagogical-educational process about importance of archives and archival collections, which can help teachers in their preparation of high quality lessons. Furthermore, it can help students to improve their historical reasoning using visual teaching materials more interesting than the one available in books. Initiating and maintaining the cooperation with pedagogical-educational institutions would improve preparation of workshop materials, digitalization and preparation of archival materials for the classrooms, and on-line publication. Publication of electronic materials based on the archival material, and manuals for study and interpretation of archival materials would further improve information literacy of the students. Also, this would be an important help to the archival sciences for systematic development of its pedagogical segment.

Keywords: archives education potential, archives pedagogy, history curriculum, out of classroom learning, interdisciplinary cooperation, information literacy, digitalization

Archivpädagogik als Anregung zur Zusammenarbeit zwischen Archiven und Schulen

Zusammenfassung: Archive als öffentliche, Kulturgut darstellende und Informationen verwahrende Institutionen haben ein bedeutendes, aber noch immer unzureichend anerkanntes und genutztes Bildungspotenzial. Deswegen sollte man kontinuierlich alle Teilnehmer am Erziehung- und Ausbildungsprozess mit der Wichtigkeit von Archiven und Archivgut konfrontieren, indem man darauf hinweist, dass sie zur Qualitätssteigerung des Unterrichts beitragen können. Auch bei den Schülern könnte aufgrund des visuellen Aspekts des Lehrstoffes die Fähigkeit zum historischen Denken entwickelt werden, was sicher sehr viel interessanter und kreativer als trockenes Lernen aus einem Lehrbuch ist. Durch die Aufnahme und Aufrechterhaltung der Mitarbeit mit Erziehungs- und Bildungsinstitutionen würde man zur Materialvorbereitung für Workshops, sowie zur Digitalisierung und Anpassung von Archivgut im Rahmen des Schulunterrichts beitragen. Dies würde auch ihre Veröffentlichung auf den Webseiten der Archive fördern. Dazu kommt auch die Fortbildung der Schüler im Rahmen der Informationskompetenz durch Erstellung von elektronischen Materialien mit Hilfe von Archivgut sowie von Anweisungen für die Erforschung und Interpretation von Archivalien. Das wäre auch ein wertvoller Impuls für den archivischen Berufsstand, sich einer systematischen Entwicklung der Archivpädagogik zu widmen.

Schlüsselbegriffe: Bildungspotenzial von Archiven, Archivpädagogik, Curriculum des Geschichtsunterrichts, außerschulischer Unterricht, interdisziplinäre Zusammenarbeit, Informationskompetenz, Digitalisierung von Archivgut